

ΜΕΛΠΩ Ι. ΠΩΛΟΓΙΩΡΓΗ

Ἄντιφίλου

Το όστρακο των εικ. 1-2 βρέθηκε το 1995 κατά την ανασκαφική έρευνα με αφορμή τον σταθμό 'Ακρόπολις' του Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου Αθηνών (Metro) στο οικόπεδο Μακρυγιάννη, σε επίχωση στην περιοχή της λεγόμενης βόρειας πρόσβασης του σταθμού, κατά την προέκταση της ανασκαφής προς τα ανατολικά, στην οδό Μακρυγιάννη και πλησίον της συμβολής της με την οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου. Στο ευρετήριο των κινητών ευρημάτων από την συγκεκριμένη ανασκαφή φέρει τον αριθμό Μ 3545 και φυλάσσεται μαζί με το υπόλοιπο υλικό στις αποθήκες του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως.

Το όστρακο προέρχεται από αττική μελανόμορφη κύλικα τύπου Α, από το μετάλλιον στο εσωτερικό και από το βραχύ πόδι με χαμηλό κυκλικό έξαρμα στον πυθμένα του. Πηλός ανοιχτός καστανός, γάνωμα μελανό στιλπνό. Αρκετές απολεπίσεις διαπιστώνονται κατά τόπους εσωτερικά. Στο μετάλλιον η πυχολογία του ιματιδίου, το οποίο διακοσμείται με κουκκίδες από ιώδες χρώμα, αποδίδεται με εγχάραξη. Επίθετο λευκό χρώμα, το οποίο έχει σχεδόν εξαλειφθεί, χρησιμοποιήθηκε για να δηλωθεί ο λυγισμένος προς τα εμπρός δεξιός πήγης της γυναικείας μορφής. Σωζ. ύψος 0.025 μ.

Παρά την πολύ αποσπασματική διατήρηση και τις απολεπίσεις στο όστρακο μπορεί να αναγνωρισθεί ότι στο μετάλλιον απεικονίζόταν μαινάδα με χιτώνα και ιματίδιο στους ώμους που ορχείτο προς δεξιά, με ευρύ διασκελισμό και τα χέρια σε έκταση. Διακρίνονται το ιματίδιο, ο δεξιός πήγης, τμήμα του κορμού, η κάμψη προς τα πίσω της δεξιάς κνήμης. Το θέμα της ορχούμενης μαινάδας προς δεξιά είναι πολύ καλά γνωστό από το μετάλλιον και άλλων ύστερων μελανόμορφων κύλικων. Κρίνοντας από το πρόχειρο και άτεχνο σχέδιο η κύλικα, από την οποία προέρχεται το όστρακο Μ 3545 των εικ. 1-2, μπορεί να αποδοθεί στο εργαστήριο του Ζωγράφου του Αίμονος. Πιθανή είναι η χρονολόγηση στα 500-475 π.Χ.

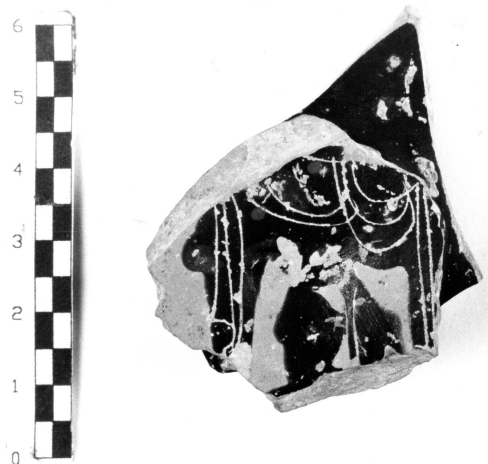
Στο εσωτερικό κοίλο τμήμα του ποδιού και πέριξ του χαμηλού εξάρματος είναι πολύ πρόχειρα χαραγμένο σε γενική πτώση το όνομα Ἄντιφιλο (= -ου), πιθανώτατα το όνομα του ιδιοκτήτη του *ποτηρίου*. Το Ἄντιφιλος είναι κοινό όνομα στην Αττική, βλ. Osborne – Byrne, *LGPN* II, 39-40, s.v. Η μορφή των γραμμάτων Ν, Φ, Λ συμφωνεί με την χρονολόγηση της κύλικας στα 500-475 π.Χ. με βάση στιλιστικά κριτήρια.

Η ανασκαφή στην περιοχή της λεγόμενης βόρειας πρόσβασης του σταθμού διενεργήθηκε υπό την άμεση εποπτεία και καθοδήγηση κυρίως της υπογράφουσας. Οι φωτογραφίες των εικ. 1-2 έχουν ληφθεί από τον φωτογράφο κ. Βαγγέλη Τσιάμη και χορηγήθηκαν ευγενώς από την πρώην Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ακροπόλεως (Copyright: Hellenic Ministry of Culture and Sports).

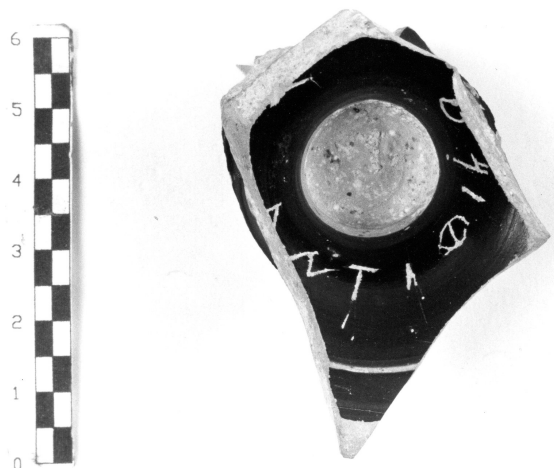
1. Ανασκαφικό τετράγωνο Β 22, Ομάδα 85, Εύρημα 63.

2. Πρβλ. ιδιαίτερα τις κύλικες *CVA* ΕΛΛΑΣ 7 / GREECE 7, ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ / MARATHON MUSEUM 43-44, πίν. 21-22, εικ. 23-25 (Κ 555) 45-46 πίν. 24, εικ. 26 (Κ 210) 46 πίν. 25, εικ. 27 (Κ 205), αποδομένες με βάση τις παραστάσεις στην γάστρα στην Ομάδα «χωρίς φύλλα», 500-480 π.Χ. (Π. Βαλαβάνης).

3. Πρβλ. τη μορφή των γραμμάτων σε αγγεία στα 500-475 π.Χ. στον πίνακα στον J. Boardman, *Athenian Black Figure Vases. A Handbook*, London 1980², 202.

Εικ. 1. Ανασκαφή για το Metro στο οικόπεδο Μακρυγιάννη. Ύστρακο από αττική μελανόμορφη κύλικα αρ. ευρ. Μ 3545. Το μέταλλιον.

Εικ. 2. Ύστρακο αρ. ευρ. Μ 3545. Κάτω επιφάνεια του ποδιού της κύλικας με την εγχάρακτη επιγραφή.